

A demokrácia mint kihívás az egyház és a társadalom számára

Az Európai Protestáns Egyházak Közössége 9. nagygyűlésének állásfoglalása

- Az Európai Protestáns Egyházak Közössége (GEKE) nagygyűlése 2024 szeptemberében Nagyszébenben fogadta el *A demokrácia mint kihívás az egyház és a társadalom számára* című állásfoglalását. A dokumentum három irányból közelít a demokrácia kérdéséhez: az egyházak konstruktív-kritikus partneri szerepétől az emberi méltóság védelméért való kiálláson keresztül egészen addig a kérdésig, hogy miként lehet az egyházi közösség maga is a sokféleség és az egység együttes megélésének tere. Az állásfoglalás olyan kérdésekre is kitér, mint hogy mit jelent hívóként kompromisszumot kötni, a többségi döntésekkel együtt élni és felszólalni ott, ahol a demokrácia „egzisztenciális” veszélybe kerül. A magyar fordításban először olvasható szöveg segíthet kialakítani és értelmezni egyházaink aktuális megnyilatkozásait, különös tekintettel az előttünk álló országgyűlési választásokra.

A demokratikus kultúra erősítése a sokféleségben való egység eléréseért

Az európai egyházak komoly kihívásokkal teli válságokkal néznek szembe. Olyan demokratikus társadalmak részei, amelyek nagyon különböző módon formálódtak, és mindegyiküknek megvan a maga – szintén eltérően értelmezett – „közzolgálati küldetése”. Az európai protestáns egyházak felelősséget kívánnak vállalni azért, hogy részt vesznek a közügyek alakításában, és lehetőséget biztosítanak a közösségi részvételre. A részvétel formái különböző hagyományokban gyökereznek, és egyéni, valamint közösségi tapasztalatok formálták őket.

Épp az egyéni életvezetésben, a politikai cselekvésben és különösen az egzisztenciális kérdésekben jelent néha nehézséget kompromisszumokat kötni és a többségi döntésekkel együtt élni.

Az egyházak hozzájárulása az európai megbékélés és megértés előmozdításában a demokratikus kultúrát szeretné erősíteni ezekben a kihívást jelentő helyzetekben. Három szempont különösen is fontos:

- Az egyházak mint konstruktív-kritikus partnerek a demokratikus társadalmakban.
- Az egyház, amely kiáll az emberi méltóság tiszteletben tartásáért, és erősíteni szeretné a demokráciába vetett bizalmat.
- Az egyházak mint olyan terek, amelyek szeretnék megmutatni, hogyan lehet a sokféleséget és a közösséget egyszerre, együtt megélni.

Az egyházak mint konstruktív-kritikus partnerek a demokratikus társadalomban

Az egyházak teológiai megbízatása az evangélium hirdetése és az arról való tanúságtétel. Nincsen Isten szavából fakadó, politikailag definiálható hatalmuk, de az ige révén konstruktív-kritikus partnerekké válnak a demokratikus szerkezetben: kritikusan és önkritikusan, készen a korrekcióra és az újrakezdeésre.

Az egyház, amely kiáll az emberi méltóság tiszteletben tartásáért, és erősíteni szeretné a demokráciába vetett bizalmat

A GEKE egyházai úgy tekintenek magukra, mint az evangéliumnak a Jézus Krisztus által megkívánt gondolkodó közösségére az egymástól elválaszthatatlan istentiszteleti és úrvacsorai közösségben. Egyház és demokrácia viszonya tehát nem felekezeti teológiai kérdés, inkább tükröz egyfajta teológiai keresési folyamatot a társadalom irányában.

Az egyház demokráciában való pozitív szerepvállalása azt jelenti, hogy társadalmi szinten kiáll az emberi méltóság tiszteletben tartásáért, a különböző vélemények közötti vita lehetőségéért és a kisebbségeket érő diszkrimináció elkerüléséért. Az egyház számára mindez összefügg az ember istenképiségének gondolatával, amely meghallja Isten szavát. Egyénileg vagy közösségben mindez a keresztényeket a közéletben való élő részvételre ösztönzi. Az egyház jól teszi, ha mindezt demokratikus részvételi formákon keresztül is lehetővé teszi. Ezáltal az egyházak hitelesen tanúskodhatnak arról a kívülilagnak, amit a saját közösségükben megélnék.

A demokratikus folyamatokat veszélyeztetheti, ha az emberek elveszítik a demokráciába vetett bizalmukat, sőt annak működését aktívan meg is zavarják. Ennek az lesz a következménye, hogy az emberek a közösség iránti elkötelezettségükből kihátrálnak, és többé nem bánnak egymással tisztelteljesen. Ha a demokrácia egzisztenciális veszélyben van, az egyházak arra kapnak elhívást, hogy az evangélium szellemében felszólaljanak mindig, ahol ez lehetséges. Mindenkit tetterővel kell támogatniuk, aki a demokrácia megőrzéséért kiáll.

Az egyházak mint olyan terek, melyek szeretnék megmutatni, hogyan lehet a sokféleséget és a közösséget egyszerre, együtt megélni

Az egyházi közösségen belül nem mindig sikerül etikai kérdésekben közös álláspontot kialakítani. Az egyház feladata ezekben a szituációkban éppen az, hogy a párbeszéd számára teret nyissanak, a vitákat támogassák, és azokat az evangélium fényében kísérik. A demokrácia lehetőséget biztosít arra, hogy eljárásait és eredményeit kritikusan meg lehessen kérdőjelezni, sőt jogállami eszközökkel akár szembe is lehessen velük szállni. A demokratikus együttélés ezért különösen alkalmas feszítő, morálisan telített kérdések megvitatására.

Európai protestáns egyházakként meggyőződésünk: az egyházak olyan helyzetben vannak, amelyben élénken hozzá tudnak járulni a demokratikus együttéléshez, közös jövőnk alakításához.

Fordította: Schranz Ambrus